

November 2010

Kulturhuset, Bredgade 4 Langå

Postadresse: Poul Pedersen, Parkvej 11, 8870 Langå

Museets hjemmeside --<http://museumilangaa.dk>

Mail til: pouloglilli@gmail.com eller ole.theo@museum.dk

Kontakt: Poul Pedersen tlf. 30307276 eller Ole Mortensen tlf. 86467609

Åbningstider: Tirsdag 19.00 -21.00 og torsdag 15.00 -17.00

Du er velkommen til at kigge ind.

Vi arbejder stadig, men kan snart se målet for en færdig udstilling, her et glimt fra ”træværkstedet”

Kom til en spændende aften om de gamle værdier.

Traditionen tro? hverdag og fest gennem 200 år.

**Sted: Kulturhuset Langå, Byrådssalen. Torsdag den 18. november 2010, Kl. 19-21. Entré : 50 kr. incl. kaffe/the
Begrænset antal billetter 75.**

Billetter kan købes fra 18. oktober på Langå Bibliotek eller bestilles på tlf. 21 28 35 54

Else Marie Kofod fortæller.

Leder af Dansk Folkemindesamling Else Marie Kofod fortæller om danske skikke, ritualer og traditioner i hverdag og fest. Hverdagens omgangsformer og de skrevne såvel som uskrevne regler bliver ofte forstørret op, når vi holder fest. Derfor kan festerne fortælle meget om, hvad der betyder noget i vores hverdag: om det er familien eller vennerne, vi føler os knyttet til, hvad der giver prestige og et godt omdømme, eller hvilke statussymboler, vi sætter højt.

Traditionen tro? belyser udviklingen og forandringen i fester henholdsvis på landet og i byerne, efterfulgt af det fælleskulturelle livsstilmiljø efter 1970. Når traditioner ændrer sig, er det fordi den måde, vi organiserer os på i hverdagen, ændrer sig.

Arrangeret af Langå Bibliotek i samarbejde med Folkeuniversitetet, Langå lokalhistoriske Forening og Arkiv samt Museet i Langå

Else Marie Kofod er overarkivar og leder af Dansk Folkemindesamling, Det Kongelige Bibliotek

Seniorforsker Else Marie Kofod holder af hverdagen og brænder for almindelige mennesker - os der er flest af - og vores gøren og laden. Hun ved, hvad vi har gjort, hvad vi gør og hvorfor. Hendes netop afsluttede forskningsprojekt handler bl.a. om, at borgerskabets 200 år gamle værdier og traditioner i stor stil støves af og på ny praktiseres af 68-generationens børn

Brætspil om Langå.

Vi har på Museet i den sidste tid medvirket til udviklingen af et brætspil med lokalhistorisk interesse. Spillet der forventes at komme i handlen inden jul, er en videreudvikling af "Borgmesterspillet" som angiveligt er det mest solgte brætspil i Danmark.

Spillet som egentlig består af 5 forskellige spil, foregår blandt andet på samme måde som "Matador", ved at man slår med en terning og efter hvad nu terningen lander på, rykker man tilsvarende frem på brættet og skal svare på nogle spørgsmål. I stedet for at lande på Rådhuspladsen i København og måske senere købe Carlsberg, er det lokale adresser, virksomheder og pengeinstitutter man kommer rundt på og har muligheden for at erhverve. Det er også lokale virksomheder og pengeinstitutter der mod at få deres omtale og reklame på spillet, har medvirket som sponsorer for spillet, ligesom hver af de medvirkende sponsorer har skullet bidrage med 3 spørgsmål.

Museets rolle har i den forbindelse været at finde på hovedparten af de spørgsmål der findes i spillet og vi har bestræbt os på at finde nogle spørgsmål af lokal interesse med varierende sværhedsgrad så alle kan deltage og have fornøjelse af det, ligesom vi har forsøgt også at få lidt historie om Langå og omegn med i spørgsmålene.

Spillet der er en oplagt ide til jule eller mandelgave vil komme til at koste lidt under et hundrede kroner og vil kunne købes i Boghandlen, i pengeinstitutter ligesom Museet vil få et antal til salg.

Udstillingen om Nissens brugskunst er næsten færdig.

Der var engang, men ikke mere.

Kæmpestenen på Langå Mark.

MUSEAL BEREJSNING

1883

Berejser: Strandgaard, H. C.

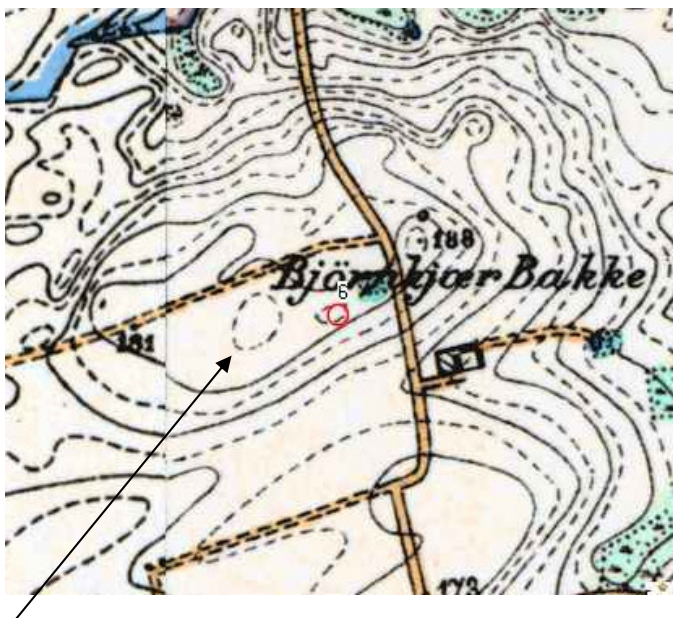
Nationalmuseet, Danske Afd., Danmarks Oldtid (Sognebeskrivelsen)

Berejsertekst:

Paa Bjørnekjær Bakke, i det nordlige af Sognet og nordvest for Langaa By, findes 2 store, oprejststaaende Stene der kaldes Kæmpestenene. Disse 2 Stene ere ganske vist de østlige Endestene af en Langdysse, der har været her. Den har været i Øst og Vest, dens længde kan ikke bestemt angives; men fra de nævnte Stene har den imidlertid ganske vist strakt sig 54 Alen og der er Sandsynlighed for, at den har været endnu 20 Alen længere. Disse 20 Alen vestligst ere overpløjede og ligeledes 24 Alen af østlige Ende. I Midten ligge [?] 30 Alen nogenlunde bevaret, dækket af paakastede Marksten. Der er Sandsynlighed for, at der har staaet en lignende stor Sten nord for og op til de to, der ere tilbage. Hvor den har staaet spores endnu to eller tre af Randstenene af nordøstlige Hjørne og længere henne midt paa findes endnu 2-3 af Randstenene i norlige Side. De to "Kæmpestenene" have en Højde af 57 og 59 Tommer (154.285 cm) over Jorden, og Pladsen findes paa Kortet under Bogstaverne "rn" i Navnet Bjørnkjær. Dersom Pladsen blev nærmere undersøgt, vilde vel nok nogle flere af Randstene komme til Syne, og endelig er de Stene, der enkelte Steder sees smidt i den aflange Ophøjning, der betegner Pladsen, dæksten af Kammere. [skitse]

I dag er der ikke meget at se. Området har været opdyrket igennem mange år og stenene forsvundet. Sandsynligvis anvendt til byggeri eller slået til skærver.

På de tidligste kort ses Langhøjen indtegnet. (den eneste på egnen). På senere kort med marknavne. som i sin tid blev anvendt, er der et større område på Langå Mark der benævnes "Bag kæmpestenen".

Langhøjen

Kilde: Geodætisk Institut

DSB jernbanen i Langå

Se museets samling af effekter fra station og kolonne

I dag er jernbanen stadig nærværende i Langå. Det er stadig muligt at tage toget i retninger mod Århus, Randers og Viborg og videre ad de baner, men man skal i boghandelen for at købe billet, eller trække den i automaten på stationen, og man kan ikke købe en avis eller et stykke chokolade på stationen.

Jernbanen har været i Langå siden 1862 og de 135 år har sat sine spor i byen - også bortset fra de som togene kører på. Jernbanens ansatte har været aktive - de har trukket andre til, de har bygget huse og givet handel.

Se "[Billeder fra banens historie i Langå](#)" udgivet på CD af Langå Bibliotek i 1997. Den kan købes på museet for 25 kr.

Det begyndte for alvor den 21. oktober 1859 da statsrådet gav Sir Morton Peto koncession på en jernbane fra Århus over Viborg til Struer. I tilknytning til denne bane skal der laves en sidelinie til Randers.

Der har naturligvis været forudgående drøftelser og forskellige interesser har været brudt mod hinanden. Et vigtigt synspunkt har været at få skabt en forbindelse mellem Århus og Vestjylland såvel af hensyn til handelen med England som af militære sikkerhedshensyn. En længdebane var ikke på tale - det ville være for farligt.

Peto, der fik koncessionen, stod i spidsen for et engelsk firma, der allerede drev jernbaner i Slesvig-Holsten. Det var altså et erfarent selskab der fik opgaven i Jylland. Inden de kunne komme i gang skulle der eksproprieres, jordbundsforhold skulle undersøges og arbejdskraft på alle niveauer skulle hyres.

Den lette måde var naturligvis at lægge banen i ådalene. Det blev lidt længere end en ret linie, men der var ikke problemer med stigninger. Det var der imidlertid med bundforholdene og det kom noget bag på det engelske firma at det kunne være så vanskeligt at fundere skinnerne.

Grundejere, der skulle lægge jord til, gav andre problemer. Oprindeligt havde man tænkt sig at banen skulle gå til Åbro fra Århus - at den skulle holde sig på den vestlige side af Lilleåen. Det passede imidlertid ikke den indflydelsesrige godsejer Friis, der også ejede Østergård. Det er tankevækkende at Langå kan takke Friis for sin status som Danmarks første stationsby - hvis Åbro var blevet knudepunkt havde Langå fortsat været en landsby.

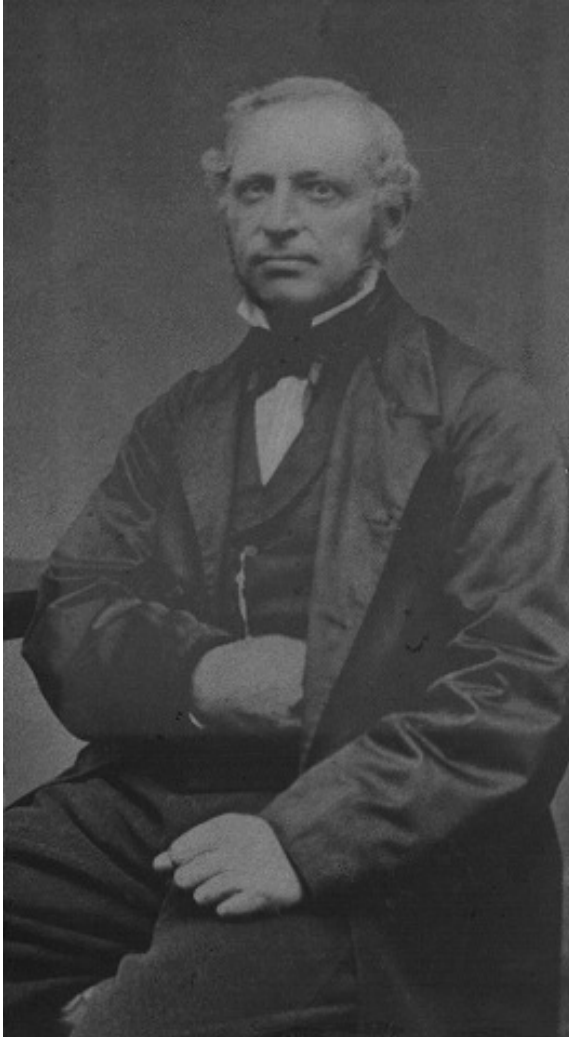
Det blev altså Langå, der blev midtpunkt for den første bane i Jylland. Men Randers ville ikke nøjes med en sidelinie, så den første strækning, der blev åbnet i 1862 af Kong Frederik VII, gik fra Århus til Langå, hvor der blev spist frokost i et stort telt, og derfra til Randers, hvor der var middag. Da majestæten undervejs syntes det var værd at betragte landskabet langs Gudenåen - og det kan man jo ikke fortænke ham i - anmodede han om at farten blev sat betydeligt ned. Derfor kunne tidsplanen ikke holde.

Den videre udbygning fra Langå over Viborg til Struer var allerede i gang og prøvekørt da krigen igen brød ud 1864 og satte en effektiv bremse på arbejdet. Et særligt slag var at jernbanebroen blev sprængt i luften - efter at den danske hærs tunge materiel var kørt til Struer og dér udskibet til sikre områder.

Freden blev genoprettet, og det blev broen også. Der blev betalt erstatninger til det engelske selskab og efter forhandlinger overtog staten jernbanen i 1867.

I begyndelsen var der et banelegeme med en enkeltbane, men på stationerne var der også sidespor så der kunne rangeres, og der var værksteder, kuldepoter, vandforsyning til lokomotiverne, signaltjeneste og telegraf og meget mere. Alt sammen med specialister og arbejdshold.

I Langå var der også en planteskole der forsynede banen med planter til læhegn langs banelegemet og til stationsområder og ved funktionærboliger. Desuden var der grusgraven, som i hovedsagen skulle levere materialer til baneudbygning og banereparation. Efterhånden blev det også grundlaget for statsbanernes betonstøberi, men det er en del af den senere historie. I de 135 år jernbanen har været i Langå har jernbanedriften ændret sig - og det har Langå også.

Stationsforstander O.A.G. Rambusch var den første forstander på Langå station. Det engelske selskab, der havde fået konsession på bygningen af den første bane i Jylland, havde også drevet den sydslesvigske jernbane i en årrække. Herfra trak man en del garvede medarbejdere op til den nye bane fra Århus til Randers. Rambusch var en af disse. Han fik Langå station i 1862 og han fulgte med da banerne overgik til statsdrift i 1867.